

Temat lekcji

Budżet obywatelski krok po kroku

(1 godzina lekcyjna)

Cele lekcji:

- ☐ Zapoznanie uczniów z pojęciem budżetu obywatelskiego/partycypacyjnego oraz jego podstawowymi założeniami.
- ☐ Zachęcenie uczniów do składania własnych projektów w ramach budżetu obywatelskiego.
- ☐ Uświadomienie na potrzeby różnych grup mieszkańców.
- ☐ Przedstawienie najważniejszych zasad procesu składania projektu do Budżetu Obywatelskiego i wymogów formalnych.

Cel: Wprowadzenie uczniów do lekcji Czas trwania: 5 minut	Przebieg: • Zaprezentuj temat i cele lekcji • Zbadaj znajomość budżetu partycypacyjnego: <i>Czy uczniowie słyszeli o budżecie partycypacyjnym?</i> <i>Czy znają kogoś, kto składał wniosek do BO (np. z ich szkoły)?</i> <i>Czy znają projekty, które zostały złożone lub zrealizowane?</i> Wprowadź pojęcie budżetu obywatelskiego/partycypacyjnego: <i>Budżet partycypacyjny to wydzielona kwota z budżetu miasta/gminy, o której mogą zdecydować mieszkańcy. W przypadku Białegostoku to 10 milionów złotych.</i> <i>Mieszkańcy mogą zgłaszać pomysły na działania, czyli projekty do budżetu obywatelskiego. Planując swój projekt, trzeba dopasować go do jednej z kategorii, która wynika z zadań realizowanych przez miasto. Następnie wszyscy mieszkańcy mogą wziąć udział w głosowaniu, aby wybrać najważniejsze ich zdaniem projekty, które powinny zostać zrealizowane.</i> <i>W Białymstoku obecnie trwa 6. edycja (od 2013 roku co roku).</i> Na koniec tej części rozdaj uczniom materiał 1_1 Najważniejsze informacje o budżecie obywatelskim. Możesz również podsumować krótko dotychczasowe edycje budżetu obywatelskiego w Białymstoku na podstawie materiału 1_2 Prezentacja Budżet Obywatelski (slajdy 2-3).
--	--

	Wariant opcjonalny: W starszych klasach możesz powiedzieć uczniom o genezie budżetów partycypacyjnych. (na podstawie materiału 1_3 Geneza budżetów partycypacyjnych)
Cel: Przedstawienie najważniejszych zasad procedury budżetu obywatelskiego Czas trwania: 10 minut	Przebieg: • Zaprezentuj najważniejsze zasady, które powinni znać przyszli projektodawcy (na podstawie 1_2 Prezentacja Budżet Obywatelski) • Przedstaw harmonogram budżetu obywatelskiego (slajd 5) Przedstaw najważniejsze zasady budżetu obywatelskiego (slajdy 6-11), w tym następujące: • <i>Każda osoba mieszkająca w Białymstoku może zgłosić projekt (także uczniowie - powyżej 13 roku życia!).</i> • <i>Przed napisaniem projektu, warto zrobić diagnozę, przyjrzeć się, co jest potrzebne w okolicy.</i> • <i>Przed napisaniem projektu, warto sprawdzić, czy nasz pomysł spełnia m.in. następujące warunki: jest realizowany na terenie należącym do miasta, jego realizacja jest możliwa w jeden rok, mieści się w jednej z czterech kategorii (projekt ogólnomiejski, osiedlowy, oświatowy, zielony budżet), mieści się w określonych limitach finansowych, po zrealizowaniu będą mogli z niego korzystać wszyscy mieszkańcy (kryterium ogólnodostępności).</i>
Cel: Zainspirowanie uczniów do stworzenia listy pomysłów na projekty Czas trwania: 10 minut	Przebieg: Podziel uczniów na podgrupy, rozdaj im materiał 1_4 Przykłady zrealizowanych projektów (lub opracuj własną listę inspiracji na podstawie projektów zrealizowanych w Białymstoku w poprzednich edycjach budżetu obywatelskiego). Następnie poproś, żeby zastanowili się nad pomysłami na działania, które mogą być zrealizowane w ich okolicy. Uczniowie pracują w kilku grupach nad swoimi pomysłami. Wszystkie pomysły i inspiracje spisz w jednym miejscu widocznym dla uczniów i dopytaj o szczegóły. • <i>Czego dotyczą zebrane pomysły?</i> • <i>Czy chcecie dodać jakiś pomysł do tej listy? Co jeszcze wam przychodzi do głowy?</i> • <i>Jakie potrzeby zaspokajają te projekty? Do jakich grup są skierowane?</i> • <i>Gdzie na osiedlu/w mieście mogłyby zostać usytuowane te projekty?</i>
Cel: Wskazanie uczniom możliwości, jakie mają, by wyrazić swoje zdanie w procedurze	Przebieg: Mieszkańcy w tym młodość, może się zaangażować w procedurze budżetu obywatelskiego na dwa sposoby – może złożyć własny projekt lub poprzeć projekt innego wnioskodawcy oraz zagłosować. Możliwość 1 - złożenie projektu Opowiedz uczniom, co należy zrobić, by złożyć swój projekt

budżetu obywatelskiego – złożenie projektu oraz głosowanie na projekty Czas trwania: 20 minut	(na podstawie materiału 1_2 Prezentacja Budżet Obywatelski – slajdy 13-16) Wnioskodawca: • wypełnia formularz zgłoszeniowy (osoba małoletnia powinna mieć zgodę opiekunów prawnych), • zbiera podpisy poparcia pod projektem, • składa projekt w urzędzie. Żeby pomysł mógł być zrealizowany, trzeba go opisać zgodnie z wymaganiami w specjalnym formularzu zgłoszeniowym (może być to zrobione prostym językiem). Tak opisany pomysł nazywamy projektem. Rozdaj uczniom materiał 1_5 Jak wypełnić formularz do budżetu obywatelskiego i 1_6 Przykład uzupełnionego formularza. Projekt musi zawierać wstępny kosztorys. Informacje można zebrać w internecie, bądź poprosić o pomoc osoby pracujące w urzędzie miasta. Wniosek można wypełnić elektronicznie. Formularze można pobrać ze strony www.bialystok.pl lub www.cas.bialystok.pl. Możliwość 2 – głosowanie Zaproponuj uczniom ćwiczenie. Ćwiczenie: Symulacja głosowania Wspólnie z uczniami wybierz kilka pomysłów z listy opracowanej przez uczniów podczas lekcji (np. sześć). Będą brały udział w głosowaniu. Wypisz je w widocznym miejscu. Warto dodać jedną kategorię - wstrzymuję się od głosu/ nie biorę udziału w głosowaniu. Następnie uczniowie mają chwilę na oddanie głosu – przyczepiając naklejki w odpowiednim miejscu na liście na tablicy lub rysując kreskę przy wybranym projekcie. Ważne, by sposób głosowania był łatwy do przeprowadzenia i nie dezorganizował sali, w której prowadzone są zajęcia. Każda osoba ma jeden głos. Podsumowanie głosowania: • Wskaż projekt, który wygrał. • Wskaż, ile osób wstrzymało się od oddania głosu. Te głosy nie są uwzględniane. Dyskusja: Przykładowe pytania do dyskusji na zakończenie: <i>Dlaczego zagłosowaliście tak, a nie inaczej? Co wam się podobało w wybranym projekcie? Czy uwzględnia wasze potrzeby? Czy jest potrzebny w waszej okolicy?</i> Omów powody wstrzymywania się od głosu:
--	--

	<i>Z jakiego powodu wstrzymaliście się od głosowania? Czy dlatego, że nie było projektów, które by wam się podobały?</i> Podkreśl, że w takiej sytuacji warto napisać coś własnego. To szansa, żeby wasz głos był usłyszany. Podsumuj, w jaki sposób można wpływać na projekty, by bardziej odpowiadały potrzebom młodych osób. Opowiedz uczniom, co należy zrobić, by zagłosować w budżecie obywatelskim (na podstawie materiału 1_2 Prezentacja Budżet Obywatelski – slajdy 17-18) Podsumowanie Przykładowy komentarz: <i>Udział w budżecie partycypacyjnym, to wyjątkowa szansa na to, żeby wasz głos został usłyszany i uwzględniony w działaniach władz. Dajcie poznać innym, na czym wam zależy. A jeśli będziecie pisać projekty, to pamiętajcie, by uwzględnić perspektywy innych grup, tak, by odpowiadały na różne potrzeby i aby zyskać jak najwięcej poparcia w głosowaniu – czyli zwiększyć szanse na to, by wasz projekt został zrealizowany.</i> Na koniec zapytaj, kto ma ochotę napisać projekt samodzielnie lub w grupie z innymi osobami. Powiedz, od kogo, gdzie i w jaki sposób chętne osoby mogą uzyskać wsparcie podczas jego pisania (np. w ramach działań w szkole lub w urzędzie miasta). Podziękuj za aktywność. Nagrodz osoby szczególnie aktywne.
--	---

Polecana literatura/informacje w internecie:

1. Bluj, E. Stokłuska, *Budżet partycypacyjny(obywatelski) krok po kroku. Poradnik dla praktyków*, Pracownia Badań i Innowacji Społecznych STOCZNIA, Warszawa 2015
2. Standardy procesów budżetu partycypacyjnego w Polsce
<http://partycypacjaobywatelska.pl/wp-content/uploads/2015/06/broszura-budzety-partycypacyjne-wydanie2.pdf>
3. W. Kęłowski, *Budżet partycypacyjny – krótka instrukcja obsługi*, Instytut Obywatelski 2013
4. Strona poświęcona budżetom obywatelskim w Polsce:
<http://bp.partycypacjaobywatelska.pl/>
5. Strona internetowa Centrum Aktywności Społecznej w Białymstoku:
www.cas.bialystok.pl

Opracowanie merytoryczne na zlecenie Urzędu Miejskiego w Białymstoku: Agnieszka Maszkowska

Scenariusz oparty na materiałach edukacyjnych Fundacji Pole Dialogu – *Edukacja o budżecie partycypacyjnym w szkołach* (K. Tadeusiak-Jeznach, dr M. Szaranowicz-Kusz, M. Studzińska, Młodzież i budżet partycypacyjny. Otwieranie drzwi do demokracji, Warszawa 2016).

Źródło: <https://poledialogu.org.pl/mlodziez-i-budzet-partycypacyjny-otwieranie-drzwi-do-demokracji/>

Zaproponowane przez autorki scenariusze dwóch lekcji zostały połączone w jeden, zaś całość oparto o zasady realizacji Budżetu Obywatelskiego 2019 w Białymstoku.

Publikacja dostępna na licencji Creative Commons Uznanie Autorstwa – Na tych samych warunkach 4.0 Międzynarodowe <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/deed.pl>

